Oldehoofsterkerkhof 2
Postbus 21000
8900 JA Leeuwarden
Telefoon 14058

Gemeente Leeuwarden

Signed By: Buma, Sybrand <sybrand.buma@leeuwarden.nl>
18/01/2024 11:32:06 CET
ID: 53aa4e20-7763-4c2d-80c4-5ba5aaa15b07
Auth: Scribble

Signed By: de Jong de, Eelke <eelke.dejong@leeuwarden.nl>
17/01/2024 10:17:52 CET
ID: 53aa4e20-7763-4c2d-80c4-5ba5aaa15b07
Auth: Scribble

Raadsvoorstel

Verordening participatie Omgevingswet Leeuwarden 2024
Zaaknummer: 2023-237176

Aan de gemeenteraad.

Inleiding
Op grond van de Omgevingswet (Ow) die op 1 januari 2024 in werking is getreden, is onze gemeente verplicht om participatie in te zetten voor de eigen besluitvorming. Daarnaast kan van initiatiefnemers worden gevraagd om aan participatie te doen.
Naast de Ow wordt gewerkt aan de *Wet versterking participatie op decentraal niveau (Wvpdn)* waarin een verplichting wordt opgenomen om participatie een rol te laten spelen bij de ontwikkeling van al het gemeentelijke beleid. In een verordening zal te zijner tijd moeten worden vastgesteld hoe onze gemeente vorm gaat geven aan deze vormen van participatie.

Meerdere vormen van participatie
Voor een goed begrip is het belangrijk om aan te geven dat binnen de overheid in het algemeen en dus ook binnen de gemeente Leeuwarden onder participatie twee verschillende activiteiten verstaan worden. Op het terrein van arbeidsparticipatie kent de gemeente al een “Participatieverordening”. U stelde deze verordening vast in uw vergadering van 21 juni 2023. Daarnaast werken we als gemeente steeds vaker met burger- dan wel overheidsparticipatie: het versterken van de relatie tussen overheid en samenleving, door elkaar te betrekken bij plannen, projecten en beleid. Dit voorstel gaat over de tweede vorm van participatie.
Hoewel deze dubbele betekenis van het woord “participatie” tot verwarring kan leiden, kiezen we er wel voor dat woord in beide situaties te blijven gebruiken: het is in beide gevallen de betiteling waar alle betrokkenen aan gewend zijn.

Participatie Ow
De Ow zegt over participatie: *‘Het in een vroegtijdig stadium betrekken van belanghebbenden bij het proces van de besluitvorming over een project of activiteit’.*

Voor de eigen gemeentelijke plannen gelden daarbij de volgende bepalingen: Bij de kennisgeving van het voornemen om een omgevingsplan, omgevingsvisie of programma vast te stellen wordt aangegeven hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding worden betrokken. Bij het vaststellen van dergelijke plannen wordt vervolgens aangegeven op welke wijze invulling is gegeven aan het toepasselijke decentrale participatiebeleid en wat hiervan de resultaten zijn.

Ook voor particulieren, organisaties en bedrijven kan participatie een rol spelen als zij een initiatief ontwikkelen. Gemeenten hebben de mogelijkheid om ontwikkelingen te benoemen, waarbij initiatiefnemers moeten aantonen dat er een participatieproces is geweest. De gemeenteraad kan categorieën van projecten aanwijzen waarvoor participatie van en overleg met derden verplicht is voordat een aanvraag om een omgevingsvergunning kan worden ingediend. In december 2021 heeft uw gemeenteraad deze ‘Lijst van

projecten' vastgesteld. De initiatiefnemer moet in die gevallen aangeven of en zo ja hoe hij aan participatie heeft gedaan en wat de resultaten daarvan zijn. Het bevoegd gezag betrekt deze informatie bij de integrale belangenafweging in het kader van de vergunningverlening.

Participatie op grond van de Ow is verplicht voor initiatieven die worden gestart vanaf 1 januari 2024 en beperkt zich tot projecten in de fysieke leefomgeving. Participatie moet worden beoordeeld aan de hand van het eigen gemeentelijke participatiebeleid. Met deze verordening wordt invulling gegeven aan dat beleid.

Wet versterking participatie op decentraal niveau
Met de voorgenomen wijziging van art. 150 Gemeentewet ontstaat voor gemeenten de plicht om de inspraakverordening om te bouwen naar een participatieverordening. Het wetsvoorstel beoogt de betrokkenheid van inwoners bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid van hun gemeente te versterken. Deze wet is niet beperkt tot het fysieke domein maar geldt gemeentebreed en is van toepassing te verklaren op alle gemeentelijke beleid en plannen.
Ook wordt het uitdaagrecht (*right to challenge*), als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd. Met het uitdaagrecht kunnen inwoners hun overheid uitdagen om de uitvoering van een taak over te nemen zoals het beheer of onderhoud van een park of buurthuis. Het opnemen van regels over participatie in een verordening wordt verplicht, maar het uitdaagrecht opnemen is een eigen keuze voor gemeenten en andere overheden. Het uitdaagrecht is een vorm van participatie waar eerder in verschillende gemeenten aandacht aan besteed is. In de Leeuwarder WMO-verordening is het Right to Challenge vastgelegd. In de praktijk wordt er niet vaak een beroep op gedaan. Een aanpak die strikt genomen niet valt onder het Right to Challenge, maar wel kenmerken daarvan heeft, is de aanpak van groenonderhoud door groepen in de Leeuwarder wijken en dorpen. Het uitdaagrecht wordt vooralsnog buiten de Verordening participatie gelaten. Er kan desgewenst op een later tijdstip een brede discussie over worden aangegaan.

Het wetsvoorstel rondom versterking van participatie is in 2020 behandeld in de ministerraad en ter advisering aangeboden aan de Afdeling Advies van de Raad van State. Na een kritisch advies van de Raad van State en een pauze van ruim 2 jaar is het voorstel inmiddels aangenomen in de Tweede Kamer en in behandeling genomen door de Eerste Kamer.
Er is – mede in verband met het kritische Raad van State-advies en de Eerste Kamer-behandeling - voor gekozen om deze aanstaande wetswijziging af te wachten en nu eerst inhoud te geven aan de verplichting in het kader van de Omgevingswet, in de vorm van de bijgevoegde Verordening Participatie. Er is een voorstel Overheid & samenleving in voorbereiding. Komend jaar (2024) zal dat ook aan u aangeboden worden. Daarin nemen we de verbreding van de Verordening Participatie mee.

Inspraak en participatie
Participatie gaat over meedenken of meedoen in het voortraject van beleidsvorming en projectvorming. Wanneer het beleids- of projectvoorstel klaar is, is in een aantal gevallen inspraak op dit voorstel mogelijk. De

filosofie die we hierbij hanteren is dat er geen onnodige dubbele inspraak moet plaatsvinden. Zo zal de mate van participatie van invloed zijn op de mate van inspraak en vice versa.

In de huidige inspraakverordening is aangegeven dat in principe de wettelijke procedure uit afdeling 3.4 Awb moet worden gevolgd. Op zich is dit een geschikte procedure voor het doorlopen van inspraak waarbij sprake is van een ontwerp-besluit. Participatie zit echter eerder in het besluitvormingstraject en leent zich meer voor maatwerk.

We stellen dan ook voor om afdeling 3.4 Awb niet van toepassing te verklaren op participatie maar wel op inspraak.

Voorstel Verordening participatie
De gemeente Leeuwarden kent al een “Participatieverordening” voor het onderwerp arbeidsparticipatie. Daarom kiezen we ervoor om de verordening die de participatie in het kader van de Omgevingswet regelt te betitelen als “Verordening Participatie”. **V**oorgesteld wordt om de Verordening participatie in eerste instantie alleen van toepassing te verklaren op de Omgevingswet. Dit moet worden gezien als een eerste stap in de ontwikkeling van gemeentebreed participatiebeleid. Participatie vanuit de Omgevingswet is verplicht per 1 januari 2024 en daarom moeten we op korte termijn een juridische basis vaststellen om het proces juridisch te borgen. Deze verordening had al in 2023 vastgesteld moeten worden. Op zich leidt dat niet tot problemen omdat de verordening pas gebruikt zal worden bij het opstarten van de eerste participatieprocessen onder de Omgevingswet. Die worden nog niet op heel korte termijn verwacht.

De inspraakverordening blijft voorlopig bestaan naast de Verordening participatie omdat het instrument inspraak soms wettelijk verplicht moet worden toegepast. In de huidige inspraakverordening wordt uitgegaan van het doorlopen van de zienswijzenprocedure ex afdeling 3.4 Awb en daar komt geen verandering in.

Bekendmaking en inwerkingtreding
Op deze verordeningen is de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Artikel 8.3 van deze wet geeft aan dat geen beroep kan worden ingesteld tegen een algemeen verbindend voorschrift. De verordening wordt na vaststelling gepubliceerd op www.overheid.nl waarbij wordt bepaald dat de datum inwerkingtreding de dag na de dag van bekendmaking is.

Leeuwarden, 16 januari 2024,

burgemeester en wethouders van Leeuwarden,

burgemeester.

secretaris.

**Dit document is rechtsgeldig digitaal ondertekend.*